

Aihe: Kuusamon vanhan kirkon polttaminen jatkosodan loppuvaiheissa. Mauno Säkkinen haastattelu.

C-kasetille tallennettu haastattelu on tehty Mauno Säkkinen kotona joka sijaitsee Kuusamon Kitkajärven rannalla sijaitsevassa Vallioniemessä. Haastattelun ajankohta: 7.9.1997.

Haatattelijana toimi Taimi Pätsi Kuusamon kaupungista ja nauhoittajana Tauno Pätsi Kuusamon Penttilänvaaralta. Paikalla oli myös Mauno Säkkinen vaimo.

Haastateltavana Kuusamon kirkonkylässä asunut Mauno Säkkinen joka toimi syksyllä 1944 viestimiehenä Rajajääkäripataljoonan 2. Komppaniassa.

Tallennus digitaalitalentimella puhelinkeskustelussa Tauno Pätsi – Tuomo Kallioniemi 15.1.2018

Kirkon polttamista koskeva osa haastattelusta on purettu allaolevaksi tekstiksi 19.1.2018 / Tuomo Kallioniemi

- Tauno Pätsi: Nauhoituksen alussa oli häiriöitä mutta se kertoo että kaapelit pantiin rekkeen ja lähetettiin Kuoliolta ajamaan.
- Mauno Säkkinen: Hannula nosteli puitten oksille sitä kaapelia.
- Taimi Pätsi: ... mutta se puomi, missä se nyt oli ko se aikasemmin minä oon nähny sen lokakuun lopulla siinä Kuolion Penttilän tiehaarassa niin tuota teillä tuli se puomi vastaan missä?
- Mauno Säkkinen: Silloin sanottiin Maaseläksi mutta ko enhän minä ko en koskaan asunut siinä niin en minä tarkalleen tiä... Siellä oli puomi ja seillä oli kans tien suunnassa vartiomiehiä ja muuta mutta mulla on se muisti että ... meille kun se käsky kun annettiin lähteä puhelinyhteyttä vetämään niin meille annettiin semmonen tieto että venäläinenhän tuota niin lähteny tai heti lähtee pois Kuusamosta että meillä on ihan vappaat käet. Ja niinhän sitä taivallettiin. Saikat välillä keitettiin ja taivallettiin ja tultiin Säynäjävaaran päälle, sehän on tuota kylän takana. ... Siihen tultiin ja nähtiin että siellä ojan varressa oli niin hirviästi miehiä niin meille pojille tuli ihan hätä kätteen että mitä tehhään. Ja kytkettiin puhelin kaapeliin ja soitettiin Katajaan komppanianpäällikölle Vaalamolle että mitä meidän pittää tehdä. Oikeen pakkasi suuttumaan että hän on käskyn antanut että te meettä Torangin päälle ja sieltä vasta soitatte. Näin katottiin että ne on lähössä sieltä. No niin, sotamieshän tekkee, sillä ei oo vastaan panemista, sehän tekkee varmasti niinkö esimies käskee. Ei ne meille mittään tehny. Tultiin siitä porukasta ohi ja Torangin päälle ja pysähyttiin siinä ja ruvettiin kahtelemaan kortteeria saamamme ohjeen mukasesti. Löyvetiinki mahtava kämppä kun tuota niin ne oli Vennään miehet haalanneet jostain sivukylältä mistä lie semmosen vanhan heinälavon joka vähäsen niinku muistutti pikkusen niinku sitä muonavarastoa siellä Katajassa. ... Se oli sammalien kanssa nostaneet - se oli ruokottoman ruma päältäpäin. Oli hirveästi lyöneet sammalta rakkoon ja sen pyklänneet sitten sen kokkoon oman majapaikkansa mutta ku ne oli sisäpuolelta sitten löytäneet jostain sivukylältä sitten nuiita ihan uusia tummumattomia kattopärreitä. Ne oli seinät ja katon ku ne oli sitten naulanneet (hehe) kuten katon naulaaja. Niin pitipähän olla nätti kämppä ja mehän se tuota niin hyväksyttiin että tässähän se on meidän koti.
- Taimi Pitkänen: Se oli Toranginahossa?
- Säkkinen: Toranginahon päällä ja siitä löyvettiin se kämppä. Venäläiset oli .. pois ja ne ei enää meistä mittään. Ja tuota siihen asetuttiin ja siitä yhteys sitten otettiin ja siihen ruvettiin sitten

majottummaan ja muuan päivä niin sitä rupes tulemaan sakkie sitten ja venäläiset häipy lopullisesti. ... Yhteyttä pijettiin Katajaan ja heti alako tulla sitten ... eiku miehiä lissää.

- Taimi Pitkänen: Sitten siellä oli semmonen mikä riihi vai mikä se oli semmonen venäläisten juhlapaikka siellä Toranginahossa?
- No - siitähän se kun siihen asetuttiin ja komppania tuli ja sitten ruvettiin oikein kopeloimaan sitä aluetta kokonaan, niitä oli paljon niitä Vennään miehiä ollu vaan ei ne pane visiini siihen nauhalle jota minä kerron siellä retkellä jos se jotenkin on ...
- Taimi Pitkänen: Niin mutta tuota Torangin ahossahan oli semmonen juhlapaikka, semmonen riihi
- Mauno Säkkinen: Sitä minä tarkoitan (hahaha) ... Ei siinä mittään väärinkäsitystä jos sinä panet johonkin tuota ...
- Taimi Pitkänen: En kirjota minnekkään vaa koneelle...
- Mauno Säkkinen: Niin että sillä tavalla se minun mielipie jäi semmonen että se saatto olla niin että se ei ollut saksalainen syypää siihen mutta tuota onhan se voinut olla mutta missä ne olisi ne kampeet säilyneet?
- Taimi Pitkänen: Se oli siis vanha riihi?
- Mauno Säkkinen: Vanha riihi oli suuri riihi jonka ne oli völjänneet jostakin sivukylältä ja siitä kanttiinin sotilaskodin tehneet, venäläiset. Joo, ja siinä oli sitten eri paljo sitten niitä kirkon penkkejä ja papin saarnastuoli oli joukossa tota niin mehän hämmästeltiin hirmusesti sitä. Eihän se vaan - ei tätä tartte panna sinne...
- Taimi Pitkänen: Siellä se on ja se on kaikista tärkein asia mitä on tässä maalimassa on olemassa
- Mauno Säkkinen: Kuitenkin näin on että semmonen näky siinä tuota meillä oli ja missä ne lie säilyneet ne vehkeet jos se...
- Maunon vaimo: Ja minne ne siitä sitten joutu siitä?
- Mauno Säkkinen: Eihän me tuota...
- Taimi Pitkänen: Kuka hävitti sitten sen riihen?
- Mauno Säkkinen: Aika kulu siinä ... ja meille tuli sitten sitten siirto. Siellä oli pikkunen nätti mökki niin sinne laitettiin puhelinkeskus tuota niin ja me hoijettiin sitä pitkälle kessää. Tämähän oli ennen joulua kun mentiin sinne Torankiin. ... Se alue missä oli se sotilaskoti niin se jäi meiltä unholaan se ei sen koommin meitä enää...
- Taimi Pitkänen: sitä minä ihmettelen kuka hävitti sen riihen, kuka pani ja minne ne tavarat? Veikö ne venäläiset menessään ne?
- Mauno Säkkinen: ei ne voineet niitä kun tuota niin se oli mejän kateltavana sitten. Kyllä ne venäläisiltä jäi. Jäätiin kaikin puolin yhdessä ihmettelemään sitä venäläisten pois lähtöä kun ne jätti kaminatkin tota niihin kämppiin
- ...
- Taimi Pitkänen: Ja tuota sitten te kävelitte siellä kylällä ja piiput olivat vaan pystyssä ja kirkonkylässä.
- Mauno Säkkinen: Se oli synkän näköinen kylä. Eihän siinä ollu kuin piiput pystyssä...
- Taimi Pitkänen: Kyllä se kerrotaan mikä se Kortosalamen juttu on.
- Mauno Säkkinen: No eihän siinä sen kummempi mutta kun talon ympärillä oli palaneita nuita sammutuskalustoja paljon niin että onko sitä tarkoitettu puolustaa sitä talloa saku lähtiessään etteis se vaan tuo palasi tuota ku...
- Taimi Pitkänen: Kenen talo se oli?
- Mauno Säkkinen: Se kauppias (Kortesalami) jolta leikkasivat sovan jälkeken niitä miljoonia....

Armeijan puhelinkeskusta oli Kuusamossa hoitamassa ympäri vuorokauden kolme henkilöä: Mauno Säkkinen, Veikko Järvinen ja Börje Forsman.

Tarina jatkuu nauhoituksessa –

Tauno Pätsi: Isoahon Veikko sano mulle tosiaan että se venäläinen sotilas joka oli Karjalan miehiä ko puhu suomea niin se sano Alassalmen patsastilaisuudessa selvällä Suomen kielellä että "me poltimme Kuusamon kaupungin kirkon"